September har politisk været en spændende måned. I Danmark holder partierne landsmøder, og der har været valg i Norge og Sverige. Forholdene i de nordiske lande er forskellige, men alligevel kan der findes paralleller mellem valgene i Norge og Sverige - og paralleller til forholdene i Danmark.

I Norge fik de ikke-socialistiske partier over halvdelen af stemmerne, men det lykkedes de socialistiske partier at opnå 78 mandater mod oppositionens 77, altså et yderst knebent flertal. Det norske Arbeiderparti blev på en måde, man aldrig før har oplevet i Norge, afhængigt af kommunister og andre yderligtgående socialistiske kræfter. Jeg føler mig overbevist om, at Trygve Bratteli ikke befinder sig særlig godt i det selskab.

I Sverige gav valget dødt løb. Forskellen mellem de to grupper er nogle få hundrededele af én procent, og mandaterne 175-175. Statsminister Palmes Socialdemokrati mistede sit parlamentariske flertal. Kommunisterne gik styrket ud af valget. Hvordan regeringen vil klare lovgivningsarbejdet er uvist, men givet er det, at Olof Palme for at bevare statsministerposten for en tid har måttet bringe sig i et afhængighedsforhold til kommunisterne - et afhængighedsforhold, der kan komme til at koste ham dyrt.

I Danmark var vi for en gangs skyld foran. Vi opnåede den samme situation som i Norge og Sverige allerede i september for to år siden. Med et mandatmæssigt flertal - men uden et flertal blandt vælgerne - lykkedes det de danske socialdemokrater at opnå det spinklest mulige regeringsgrundlag.

Lighedspunkterne mellem de nordiske lande er tydelige. Hvis Norges Bratteli og Sveriges Palme vil drage lære af, hvad socialdemokratisk eftergivenhed for de yderligtgående socialistiske kræfter betyder, kan de spare mange lærepenge ved at kaste et blik ned til Danmark.

Socialdemokratiet i Danmark har anbragt sig i et sådant afhængighedsforhold til Socialistisk Folkeparti, at det uundgåeligt vil føre til en afgørende svækkelse af partiet og en styrkelse af SF. Man kunne have troet, at Anker Jørgensen ville have benyttet kongressen til at slippe ud af den fælde, som vel først og fremmest J. O. Krag har ansvaret for, at Socialdemokratiet frivilligt gik ind i. Men det var ingenlunde tilfældet. Han kravlede nærmest længere ind - og syntes at befinde sig udmærket derved. Det hænger måske sammen med, at Anker Jørgensen ikke blot, for at bruge hans egne ord, befinder sig til venstre for midten, men også til venstre for i hvert fald et par af de

ledende SF-ere.
Da Aktuelt bad mig om at sende en barsk hilsen til den socialdemokratiske kongres, skrev jeg: "spørgsmålet er, om I stadig kan være tjent med at blive opfattet som SF's redskab. SF er kusk og svinger med pisken, og Socialdemokratiet traver. Det traver sig en dag til døde. Det er I ikke tjent med. Derfor er jeres kongres en vigtig politisk begivenhed. Derfor sender vi jer en barsk hilsen og gode ønsker om, at I vil mande jer op til at ligne det Socialdemokrati, som vi kendte. Det kunne samarbejde med andre end SF".
Der blev ikke sendt mange realistiske invitationer ud til os fra den socialdemokratiske kongres. Måske en lille hilsen til Venstre, Danmarks liberale parti. Venstres forslag om at erstatte dyrtidsregulering med skattelettelse synes at have vakt interesse hos regeringen. Jeg vil kun sige, at det vil glæde os overordentligt, hvis det er alvor med Socialdemokratiets vilje til at samarbejde om et centralt spørgsmål.
Valgene i Norge og Sverige for nylig og valget i Danmark for to år siden har endnu et fællestræk ud over, at de bragte Socialdemokratierne i Norden i et afhængighedsforhold til kommunister, venstresocialister og folkesocialister.
Valgene var også prægede af, at Socialdemokratierne fik magten på grund af splittelsespartier.
I Danmark betød et bestemt partis optræden på valgarenaen, at VKR-regeringen måtte gå af. Det var næppe villet. Men det var altså resultatet.
I Norge og Sverige gav små splittelsespartier det samme resultat. Hvis Anders Langes parti ikke havde opstillet i Norge, havde der ikke været baggrund for en socialdemokratisk regering. Hvis Kristelig demokratisk samling ikke havde opstillet i Sverige, havde Sverige nu haft en liberal-borgerlig regering.
I en situation, hvor de socialistiske og ikke-socialistiske grupper næsten er lige store, kan de såkaldt borgerlige splittelsespartier kun være en gave til Socialdemokratiet. Det kan måske komme til at vise sig, at Socialdemokratiet sjældent har fået større foræring end hr. Mogens Glistrup.
Det, jeg vil understrege med disse bemærkninger, er, at man ikke skal pjatte med sin stemme. Stemmeafgivningen er noget, der skal tages alvorligt. Det er urimeligt, når folk, der føler sig knyttet til Venstre, stemmer på et andet parti som demonstration mod, at Venstre ikke 100 pct. fik sine synspunkter igennem i VKR-regeringen. Vil man styrke Venstres politik, gør man det kun på en måde: ved at stemme på Venstre og få

andre til at gøre det. Venstre arbejder nu engang med den styrke, som vælgerne giver os.

Når jeg har sagt disse ord om de små demonstrationspartier, har det også sammenhæng med den demokratiets krise, som vi har oplevet herhjemme. Det er en farlig og uholdbar situation, når vi har tilstande, hvor der knapt kan etableres ansvarlige flertal, sådan som vi oplever det i Norden i øjeblikket. Jeg håber, at vælgerne selv vil løse problemet ved de kommende valg.

I dag eksisterer der en reel blokdannelse i dansk politik - en socialistisk blok, der i indenrigspolitikken har holdt ubrydeligt sammen. Men der findes samtidig et modstykke til regeringen. Ikke som en blok, men som tre partier, der - hvis vælgerne vil - kan danne en ny VKR-regering. Det er tre selvstændige partier - ingen tvivl om det - men tilsammen udgør de den anden mulighed i dansk politik.

Det var Venstre, der mere end noget andet parti arbejdede for at få skabt sådanne samarbejdsforhold mellem V og K og R, at en borgerlig-liberal regering blev en mulighed. Der skal heller ikke være tvivl om, at en liberal regering stadig er Venstres mål. Bortset fra enkelte små svinkeærinder har samarbejdet mellem de tre partier været godt også efter valget.

Når det gælder Venstre vil jeg sige klart og tydeligt, at Venstre ønsker at være med i en kommende regering. Derfor opfordrer vi liberale vælgere til at styrke Venstre. Et styrket Venstre vil føre til et regeringsskifte. Et styrket Venstre vil føre til, at Venstres synspunkter kan slå igennem ved regeringsdannelsen.

Vi har også klart præciseret, hvad vi vil gøre - og hvad vi vil ændre - når Venstre kommer til. Vælgerne skal Ikke komme i tvivl om, hvad de giver deres stemme til.

Det er min faste overbevisning, at regeringen Anker Jørgensen ikke overlever næste valgdag. Vi skal i tiden indtil valget gøre en politisk indsats på Christiansborg. Vi skal også være villige til et samarbejde med regeringen, hvis den viser ærlig vilje dertil. Men hovedsigtet er en regering, der vil føre liberal politik. Det er det, Danmark har brug for, og det er det, Venstre stræber efter.